

בו תנועה ורוח ההברה תפסק בו. בג"ד כפ"ת בשוא נח לא ידגשו כי אין בהם תנועה הנצרכת לחברה עם האות. שני שואין בסוף מלה, הראשון שוא נח והשני קריאתו בהנעה מעטה¹⁹ כעין תנועת צירי חטופה, כמו וַיִּשְׁקֶן (שמות ב' יט'), יִשְׁטֹט (משלי ז' כה'),

הנו"ן וכשהפילו עושין אות דגושה אחרי השב"א מה שאין כן בכל המקרא, מה עשו עוד לתקן הדבור ראו להוסיף געיה לפני שי"ן של שתיים כלומר אשתים אשתיהן אשתי הכליות אע"פ שאינה כתובה וכן קורין כל בני ארץ ישראל ומצרים ואפריקי ובני המערב חוץ מספרד וכשבאו ר' יהודה הלוי ז"ל ור' אברהם בן עזרא ש"ן לאפריקי וראו כל העולם קורין אשתים תמהו מזה הוצרכו לחפש אחריו עד שידעו כי כך צריך לקרות" (ומדברי ראב"ע בצחות הנזכרים נראה שלא הסכים לדרך זו). **במכלול** (עמ' קמ') כתב: "ועוד דע לך כי כל שו"א נע וסמוך לה אחת מאותיות בג"ד כפ"ת האות והיא אשר הוא מבג"ד כפ"ת תרפה כגון בְּבִיתְךָ, בְּבַעַל, בְּגָדִיו, בְּכָרְכְּמִישׁ, בְּכָל, בְּפָרְעָה, בְּתָמָר, זולתי מלת שְׁתִּים, שְׁתִּי, לפיכך קורא בן אשר בראש המלה אל"ף קודמת כדי שתהיה השי"ן נחה והיא אות גרונית גנובה כי כן קוראים אותה לפי שאינה נכתבת, וכן קוראים אנשי מזרח גם כן אֲשֵׁתִים, אֲשֵׁתִי, ומלת מִשְׁתִּי עיני מפלשתיים (שופטים טז' כח') באה על נכון שהתי"ו רפה, ומלת מִשְׁתִּים עשרה רבוא (יונה ד' יא') המ"ם במאריך והשי"ן נחה בעבור דגש התי"ו וכן בשתי מלות ומקיף ביניהם כמו מִה־שְׁתִּי שבלי הזיתים (זכריה ד' יב') והשי"ן נחה בהסמך עליה מה ונקראו שתי מלות כמלה אחת ושי"ן שתי נחה".

והנה געיה זו שכתב במחברת הערוך לא ראינו ו'אשתים' זו לא שמענו (ואף שבמחברת גם כתב כן ראה בתחילת פרק זה), **והמקובל והידוע** שקריאת השוא באלו כשוא נע, ובאותם מקומות שהזכיר רד"ק כתב בחה"ד שהשוא נע, חוץ ממלת מִשְׁתִּים-עֶשְׂרֵה מפני המקף (שלא כדעת ראב"ע, וראה פרק ג' בכללי השוא נע מפני האותיות הכבדות באות שמוש מ"ם מתי השוא אחריה נע ומתי נח), **גם שי"ן מהשתי שהזכיר במכלול ידועה קריאתו בשוא נע**. ולפי דרכנו נאמר שהשוא נע במלים 'שְׁתִּי' 'שְׁתִּים' נסמך ביתר חיוזק וסמיכות אל התנועה שאחריו מפני חסרון האות נו"ן (וכמ"ש בצחות ובמחברת הערוך) והדמיון בהשלכה מלשון ארמית תָּרִין בזכר תָּרְתִּין בנקבה, שְׁנִים בזכר שְׁנָתִים בנקבה, ונו"ן נופל ולכן דגש אחריו בתי"ו ובסוג דגש חזק.

19. ראה בפרק ג' הערה 4 בדברי המדקדים אם שוא שני משני שואין בסוף המלה נח או נע ואין ביניהם מחלוקת באופן קריאתו אלא רק באיזה שם יקרא, ועכ"פ יש בו הנעה מעטה, ומפני כן הוא צריך דגש באותיות בג"ד כפ"ת לחיבור האות ותנועתה. עוד נמצא שוא כזה במלים וַיִּחַדְּ (שמות יח' ט', וראה בפ' ראב"ע ורשב"ם), אֶל-יִחַדְּ (איוב ו' ג', וראה מנ"ש), אֶת יִדְעָה (מלכים א' ב' טו'), שוא בהנעה מעטה ודגוש. ונראה כי הוא בסוג דגש חזק הבא אחרי תנועה וכן משפטו בדגש לפי הכללים שנתבאר (דגש אחרי ת"ה שאינה מוטעמת). אך צריך הסבר מדוע אינו שוא נח ולאיזה צורך הונע, וכדרך וַיִּרְף (שמות ד' כו') במקום וַיִּרְפָּה, מִשְׁרַת (מלכים א' א' טו') במקום מִשְׁרָתָה. ואולי באלו התנועה עיקר במלה ואין ראוי להשמיטה בשוא נח רגיל. וַיִּחַדְּ הדל"ת עיקרה בתנועה עם וא"ו בשרש 'חדו' (כדרך עֶזְרָה משרש 'עזר' כן חֲדָוָה משרש 'חדו'), וכמשקל וַיַּעֲזֹר כך ראוי וַיִּחַדְּ, אלא שנתחלפה תנועת הדל"ת בשוא להקל ונבלעה הוא"ו, אך לא תשמט התנועה בשוא נח גמור אלא בהנעה מעטה, ואינה כתנועת נחי למ"ד הפעל בה"א (ענה, חרה, ראה) ואותיות הכפולות (גלל, סבב) שקלה התנועה להשמט (וַיַּעַן, וַיִּחַר, וַיִּרָא, וַיִּגַּל, וַיִּסַּב). במלים אֶת יִדְעָה שְׁמַעְתָּ התי"ו ראויה לתנועה כשאר הכינויים, אֶתָּה (בראשית ג' יט'), אֶתָּם (בראשית מב' יט'), וְאֶתָּן (יחזקאל לד' לא'), גם כינוי הנוכחת ראוי בעיקרו בתנועה בתי"ו (יתכן אֶתָּה) והוקלה התנועה לשוא, וכשלפניו תנועת פתח יצא השוא בהנעה מעטה 'אֶתָּה' 'יִדְעָה' 'שְׁמַעְתָּ', אבל כשלפניו תנועה אחרת השוא נח גמור ורפה, כמו עֲשִׂיתָ (בראשית ג' יג'), רְאִיתָ (שמואל א' כח' יג').